

Titel: Søren Kierkegaards Skrifter, Bd. K21

Citation: "Søren Kierkegaards Skrifter, Bd. K21", i *Søren Kierkegaards Skrifter, Bd. K21*, udg. af Niels Jørgen Cappelørn; Joakim Garff; Jette Knudsen; Johnny Kondrup; Alastair McKinnon, Søren Kierkegaard Forskningscenteret 2003 . Onlineudgave fra Søren Kierkegaards Skrifter: <https://tekster.kb.dk/text/sks-nb8-txr-root.pdf> (tilgået 03. maj 2024)

Anvendt udgave: Søren Kierkegaards Skrifter, Bd. K21

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. [Læs CC0-erklæringen](#)

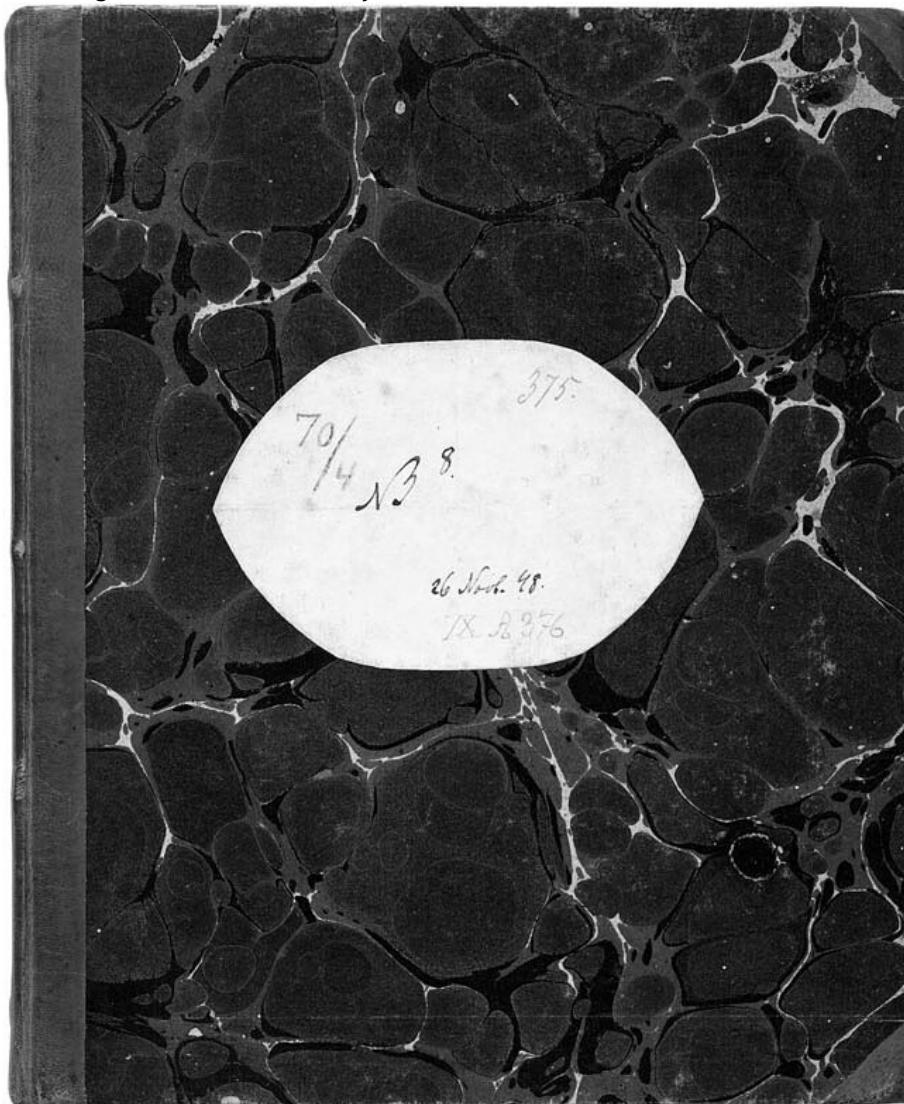
Tekstreddegørelse

1. Manuskriptbeskrivelse 117
2. Datering og kronologi 118
3. Indhold 118

1. Manuskriptbeskrivelse

Journalen NB8 er en indbundet bog i kvartformat. Bogen er af SK mærket »NB⁸.« Den består af 68 blade eller 136 sider. Journalen findes i Kierkegaard Arkivet (KA) på Det Kongelige Bibliotek.

- NB8 1 Manuskriptet består af et halvbind i lysebrunt skind med brunt marmoreret overtrækspapir og sprængt snit. Midt på bindets forside er påklæbet en hvid oval etiket med påskriften »NB⁸.«, og nederst til højre på etiketten findes dateringen »26 Novb. 48.« (jf. illustration 3)

3. Journalen NB8, etiket på bindets forside

). På indersiden af forpermen er der i øverste venstre hjørne påklæbet en etiket med ordlyden »Tilkjøbs hos / Bogbinder **N. C. Møller**, / Graabrødre-Torv Nr. 97.« Umiddelbart under etiketten er protokollens omfang » $\frac{3}{4}$ « (dvs » $\frac{3}{4}$ Bog«) og dens pris »4 M 4 B« angivet med blyant.*

68 blade i 4°.*

Journalen er fra bl. [3] med blyant pagineret 1-132 på hver anden side (højresiderne); bl. [68] er pagineret på begge sider (s. 131-32). Bl. [1]-[2] er upagineret.

Papir: glat skrivepapir. Mål: 178 x 219 mm.* Hæftesnor af naturfarvet sejlgarn.

Bladene er foldet på langs; inderspalten rummer tekst, yderspalten få tilføjelser.

Håndskriften er overvejende stor og stedvis svært læselig.

Få korrektioner.

(L-fort. + B-fort. 375; KA, A pk. 12; Pap. IX A 376-491)

1

2. Datering og kronologi

Journalen NB8 er ifølge etiketten på bindets forside taget i brug den 26. nov. 1848 og må være afsluttet senest den 2. jan. 1849, da den følgende journal, NB9, tages i brug.

Bortset fra NB8:1 er ingen af optegnelserne dateret, men det fremgår, at NB8:82 er skrevet den 24. dec., da SK »idag« har hørt Pastor Frederik Helvegs prædiken i Helligåndskirken.* I NB8:105 kommenterer SK desuden Biskop J.P. Mynsters prædiken i Slotskirken anden juledag 1848.

3. Indhold

Journalen NB8 indeholder 116 optegnelser og lægger sig indholdsmæssigt i forlængelse af NB7 med en blanding af teologiske refleksioner, samtidskritik, SKs selvkaraktistik og løbende kommentarer til forfatterskabet og dets skæbne.

Et gennemgående træk udgør overvejelserne over den sandt kristelige praksis, som i flere optegnelser vurderes at føre til spot og latterliggørelse, således fx i NB8:6:

(...) altsaa vær villig til at modtage Hilsen af den Fattige, og venligt at hilse igjen (ikke fornemt i 3^{die} Person en passant, men kjerligt som man hilser en Bekjendt) vær villig til at tale med den Fattige paa Gaden, vær villig til at lade Dig tiltale af ham paa Gaden: kort vær i Sandhed øm og barmhjertig-og Du skal see (...) saa vil Du blive udleet og spottet derfor (...). Den letfærdige Mængde af Msker vil grine, hver Gang man igjen seer Dig staae der i Samtale med en Fattig (...).*

I NB8:43 er SK inde på, at de kristelige fordringer af samtiden anses for at høre hjemme på prædikestolen, mens de i det praktiske liv betragtes som galskab. Kristendommen er »just disse Fordringer exequerede i det praktiske Liv (...). Xstd. er at Idealet og Idealiteten skal bevares i det praktiske Liv.«

Til denne kategori hører også en række optegnelser, der i mere direkte vendinger beskriver tilstandene i kristenheden. I NB8:28 med overskriften »Intellectuel Vellyst« sammenligner SK middelalderens klostervæsen og den moderne gejstlighed og fremhæver sidstnævntes fordærlige verdslighed.* I en længere optegnelse, NB8:38, kommenterer SK desuden den indvending mod hans kristendomsforståelse, at den skruer prisen så højt op, at næsten ingen passer på hans definition af at være kristen:

Nei Xstd. er det Absolute, og det Absolute skal igjennem; om 100 Millioner trodse ell. raabe og skrige vi kan ikke: det Absolute skal igjennem, ikke slaae af; og det skal igjennem ved saa at lade sig slaae ihjel.*

Gennem det meste af journalen løber tre skikkelser, Johann Arndt, Martin Luther og J.P. Mynster, hvis teologiske og opbyggelige forfatterskaber SK beskæftiger sig særligt indgående med. Læsningen af Johann Arndt, som også kan følges i slutningen af journalen NB7,* knytter sig i journalen NB8 til anden bog af *Sämtliche geistreiche Bücher vom wahren Christenthum*, Tübingen 1777, ktl. 276 (NB8:9, 16, 22, og 51),

mens optagetheden af Martin Luther især koncentrerer sig om dennes prædikener (NB8:2, 14, 48, 52, 58-59, 66-67 og 107). SKs omtale af biskop Mynster er derimod bredere i sit sigte og drejer sig foruden om Mynsters prædikener navnlig om hans position og personlige livsform (NB8:43, 47, 53, 55, 71, 105 og 114).

En halv snes optegnelser rummer selvkarakteriserende udsagn. Til de mere upolemiske hører NB8:18, hvor SK noterer, at det ville være lettere for ham at opdage, om der var noget selvplagerisk i hans religiøsitet, hvis han havde levet i tider, hvor man vidste, at hele det jordiske liv er lidelse. Typisk er dog en mere skarp kontrastering af SKs selvopfattelse med den opmærksomhed eller mangel på samme, som samtiden viser hans forfatterskab. Forestillingen om at være et miskendt geni i en ubetydelig købstad-København kaldes i NB8:96 for »denne prostituerede Spidsborgerligheds Residents« - er spredt rundt i journalen, fx i NB8:94, hvor det hedder: »Her i Danmark har jeg fra første Øieblik let seet, at jeg var Alle overlegen, at der ikke var Tanke om virkelig Modstand.« Tilsvarende hedder det i NB8:80, hvor SK knytter an til udgivelsen af sine værker: »Altid kommer jeg forkeert, aldrig paa den Aarstid hvor der er Allarm i Literaturen; altid i store Bøger; aldrig saaledes indrettet, at det giver Læseren Leilighed til at lapse sig med at læse det høit ell. Sligt o: s: v: o: s: v:«^{*} Om SKs vurdering af sit eget forfatterskabs placering i nationallitteraturen hedder det i NB8:104:

Siden jeg begyndte med Enten-Eller er der ingen Literatur væsentlig udkommet. Heiberg hørte op; Hverdagshistorien hørte op; Blicher skrev ikke videre; Oehlenschläger kun Ubetydeligheder; og saaledes i alle Retninger; der er ikke udkommet en Bog, og alle de Renomeer vi har ere ældre, og tilhøre ikke Danmarks Opløsning. Her ligger jeg med en Productivitet i Løbet af 5 Aar, som Danmark ikke har haft og da aldrig i Prosa.

I et par optegnelser kredser SK endvidere om sit eftermæle, således i NB8:79, der er en slags posthum kommentar til den »Pøbel-Forfølgelse«, han mener sig udsat for, og i NB8:96, hvor han udtrykker misundelse på sin fremtidige læser.

Til selvkarakteristikken følger sig nogle optegnelser af selvbiografisk karakter. I NB8:33 fremstiller SK sig som en, der har taget én eksamen mere end de fleste ved at lade sin »Følelses Inderlighed examinere af en Quinde«,^{*} mens han i NB8:36 berører faderens tungsind og sit livs mørke baggrund og den angst, han ved sin opdragelse fik for kristendommen. Den nære familie er også til stede i NB8:108, hvor SK refererer og kommenterer en episode med broderen P.C. Kierkegaard:

Jeg kan huske engang for eet ell. halvandet Aar siden, at jeg sagde til Peder: jeg troer jeg vil ganske opgive at være Forf., og lægge mig efter at ride Heste til ell. Deslige-og han svarede, (og med virkelig Alvor): det var det Rigtigste. Saa hensigtsløs forekommer altsaa min Stræben ham. Havde det været mit Tilfælde, at jeg som Forf. var blevet noget Stort, tjente mange Penge, saa havde han sagt: Du er da ikke gal.

Netop indtægt i forbindelse med forfatterskabet og det økonomiske i det hele taget omtales yderligere et par steder som anfægtelse, således fx i NB8:11, hvor SK igen reflekterer over forholdet mellem idealitet og praksis, mellem uegennyttighed og levebrød, og bekymret betænker, »om jeg virkelig har Lov til at tjene Penge ved mit Arbeide, sikkert mig maaskee en fast Indtægt«.^{*}

I NB8:73 udtrykker SK håb om, at han med sine skrifter vil efterlade sig et topografisk nøjagtigt kort over det kristelige og dets forhold til verden; selv har han nemlig manglet en lærer, fordi de gamle kirkefædre ikke kendte verden.^{*} Journalen rummer også et antal optegnelser, hvor ideer til og tilblivelsen af senere trykte værker kan følges. Det gælder NB8:7 og 20, der indeholder skitser til partiet om barnet og ynglingen i *Indøvelse i Christendom* (1850), nr. III »Fra Høiheden vil han drage Alle til sig«. I NB8:15 planlægger han desuden at udgive »alle de 4 sidste Bøger (Sygdommen til Døden; Kommer hid; Salig Den som ikke forarges; den bevæbnede Neutralitet) i eet Bind under Titel Fuldendelsens samtlige Værker«.^{*} Denne plan omtales igen i NB8:39.

Endelig kan nævnes et par mere kuriøse optegnelser, der vel kan karakteriseres som en slags konkrete profetier om det moderne. Det drejer sig om NB8:90, som fremhæver det komiske ved det moderne hastværkeri med forestillingen om et eksprestog til Hirschholm, og NB8:3, der kommenterer dagspressen og dens uproportionerethed som meddelelsesmiddel med følgende lille tankeeksperiment:

Sæt En opdage[de] et Instrument, et beqvemt lille Talerør, der dog var saa stærkt, at det kunde høres hele Landet over: mon saa ikke Politiet vilde forbyde det, af Frygt for, at hele Samfundet vilde blive vanvittigt forstyrret, hvis det brugtes. Saaledes forbyder man jo ogsaa Skydegevæhr.